

ARTURO DE FRIAS MARQUES-CC BY SA

Otsoa babestu...

Norainiko prezioa ordaindu behar du jendarteak otsoa kontserbatzearen truke? Eta ez kontserbatzeak, zer kalte dakar? Nekazariak kontrol neurriak eskatzen dituzte, abeltzaintza estentsiboari euste aldera. Kontserbazioaren aldekoek, berriz, diote otsoa Euskal Herritik kanpo mantentzea huts handia dela biodibertsitatearen ikuspuntutik. Administrazioak lehenbizikoei egiten die kasu, momentuz.

| UNAI BREA |

URTARRIL AMAIERAN, 24 elkarte ekologista eta naturalistak eskari bat erregistratu zuten Eusko Jaurlaritzan. Mehatxatutako Espezieen EAEko Katalogoan otsoa sartzeari eskatzen zuten, Galtzeko Arriskuan daudenen kategorian. Mota horretako ekimen bat jendarte zibileko eragileen eskutik etorri den kasu bakarra da orain arte; normalean, administrazioak berak galdatzen du espezie jakin bat katalogoan sartzeko. Baina EAEko administrazioek ez dute otsoa behar bezala babesteko borondateirik, ingurumenaren aldekoen ustez. Oraingoan, euren eskaria ez da aintzat hartua izan.

Jaurlaruzari helarazitako eskarian, kontserbazioaren aldekoek azpimarratzen dute EAEn ez dagoela egonkortutako otso talderik, eta

mendebaldeko erkidegoetatik Euskal Herrira sartzen diren ale apurrek hilkortasun tasa handia jasaten dutela giza jazarpenaren ondorioz.

Egoera berean legokeen beste edozein espezie Mehatxatutako Espezieen Katalogoan egongo litzatekeela uste dute. “Otsoa, aldiz, kanpoan utzi da, Espainiako Estatuan oro har egoera onean dagoelakoan, eta beraz ez diolako axola hemen zer egiten dugun”, dio Jorge Echeagarayk, Euskadiko Otso Taldeko kide eta Ingurumen Zientzietan lizentziadunak. “Bitxia da argudio hori ez dela erabili Katalogoan dauden beste espezie batzuen kasuan, ugartzarenean edo sai arrearenean esaterako, Espainiako Estatuan duten egoera otsoarena baino hobea izan arren”.

ala otsoarengandik?

Ez da erraza eremu jakin bateko otso kopurua zehazki ezagutzeko, gizakiengandik ezkutatzeko joera baitute; horregatik, zeharkako metodoak erabili behar dira haien populazioen tamaina kalkulatzeko. EAEko Mehatxatutako Espezieen Katalogoan otsoa sartzeko eskariarekin batera aurkeztutako justifikazio txostenean, arestian aipatutako 24 elkarteek argudiatzen dute gabeziak daudela Iberiar penintsulako ale kopurua eza-gutzeko azken hamarkadetan egindako ikerlanetan. Hartara, kopuru hori etengabe hazten ari dela besterik gabe ontzat ematea alde batera lerratzea litzateke. Eta hala balitz ere, naturaren kontserbazioaren aldekoek uste dute argudio horrek ez duela justifikatzen EAEn otsoa babesgabe uztea.

Galdutako eremuak berreskuratzen

“Otsoa izan da, gizakiaren ostean, mundu osoan zabalkunde handiena izan duen ugaztuna”, azaldu digu Jorge Echegarayk, “baina haren aurkako jazarpena izugarria izan da

kontinente guztietan”. XIX. mendean, ez hain metodoen hobekuntzak sekulako atzerakada eragin zion espezieari Amerika eta Europan. Gure kontinenteari dagokionez, Errusiarekin muga egiten duten ekialdeko eremuetan aurkitu dezakegu batez ere. Gainerako populazio gehienak Mediterraneo aldeko mendi eremuetan daude: Alpeak, Apeninoak, Balkanak, Pirinioak, Iberiar penintsulako ipar-mendebaldea...

Eremu horietako batzuk orain dela nahiko denbora gutxi birkonkistatu dituzte otsoek. Literatura zientifikoak jasotzen duenez, harrapari handiak galdutako zenbait habitat berreskuratzen ari dira, hainbat arrazoi medio. “Hartu diren neurri legalei egotzi ohi zaie hori”, dio Echegarayk,

“baina batzuek uste dugu gizakiak landa-eremutik alde egin izanaren eta ondorioz basoak berrosatu izanaren ondorioa dela”.

Iberiar penintsulako otso taldeak kasu berezia dira Echegarayren esanetan, “mendek daramatzatelako beste populazioetatik isolatuta”. Isolamendu horrek hainbat kalte

“Egia da oro har abeltzaintzarekiko inpaktua ez dela handia, baina mehatxua inguruan daukaten artzainen bizi kalitatea ez da onargarria”

Alberto Llona, EHNE-Bizkaia

egin die, genetikaren ikuspuntutik besteak beste. Gaiari buruzko azalpen teknikoegietan katramilatu gabe, esan dezagun besterik gabe iberiar otsoek joera dutela Kantauriar mendikatetik ekialderantz, alegia Pirinioetarantz, zabaltzeko, eta lotura hori burutzea ona litzatekeela biodibertsitatearen ikuspuntutik. Haatik, otsoek hesi batekin egin dute topo EAEko mendebaldean. “Hesi hori ez da ekologikoa, soziokulturala eta sozioekonomikoa baizik”, dio Echegarayk.

Abeltzaintza estentsiboak urrun nahi du otsoa

Otsoen eragina, Euskal Herrian, Bizkaia eta Arabako mendebaldeko eskualdeetan baino ez dago. Gaur-gaurkoz, Gorbeia ingurua da iristen diren eremu ekialdeenak. Mehatxatutako Espezieen Katalogoa osatzea eta eguneratzea Eusko Jaurlaritzaren zeregina den arren, espezieen kudeaketa aldundiei dagokie. Bai Bizkaian bai Araban, otsoarekiko politikaren

Ardi latxa da Euskal Herriko artzaintza estentsiboan erabiliena. Mota horretako abeltzaintzarako oso egokia da, inguruari oso ondo egokitzen baitzaio. Nekazari sindikatuen esanetan, eredu estentsibotik intentsibora aldatzeak (otsoaren presioagatik adibidez) beste arraza batzuekin lan egitera behartzen du.

ardatzetako bat populazioen kontrol neurriak dira, helburu batekin beti ere: abeltzaintza estentsibo babestea, eta bereziki artzaintza.

Administrazioaren jarrerak, orobat, bat egin du lehen sektoreko sindikatuen aldarriekin; nahiz eta sindikatuen ustez kudeaketa hobetu beharra dagoen. Ingurumenarekiko sentiberatasuna duten sindikatuek ere otsoari mugak ezarri behar zaizkiola uste dute. “Guk ez dugu ‘otsoa bai-otsoa ez’ eztabaida sustatu gura”, esan digu EHNE-Bizkaiako kide Alberto Llonak; “uste dugu populazioen kontrola egin behar dela, otsoak kalte egiten diolako guretzat eredugarria den abeltzaintza estentsiboari”.

Populazioen kontrola esatean, noski, otsoak akabatzeaz edota uxatzeaz ari gara. Abeltzaintzak jasandako kalte guztia otsoei egozteak jazarpena ekarri du, eta jazarpen horren ondorioz euskal lurraldeetan zeuden ia otso guztiak desagertu dira, Jorge Echegarayren esanetan.

Otso Taldeko kideak emandako datuen arabera, 1987-2005 epealdian 63 otso akabatu dira EAEn, erdia baizik ez legearen barruko ehizaldietan. Legez kanpo hildakoak %40 dira, eta gainerakoetatik gehienak autoek harrapatu zituzten.

Sindikatuaren eskaria: Hego Euskal Herria, otso gabeko lurraldea

EHNE-Bizkaiaren eta beste hainbat nekazari sindikaturen iritziz, otsoak dauden eremuetako administrazioek elkarrekiko koordinazioa hobetu beharko lukete espeziearen kudeaketari dagokionez. Zehazkiago, Iberiar penintsula osorako gestio plan bat diseinatzeko eskatu dute; plan horrek bermatu egingo luke otsoaren kontserbazioa zenbait eskualdeetan —europar araudia beteko litzateke, hartara—, eta aldiz, neurriak ezarriko lituzke beste batzuetan otsoarik ez sartzea bermatzeko. Otso gabeko eremuetako bat Hego Euskal Herri osoa izan beharko litzateke, EHNE-Bizkaiaren ustez. “Izan ere, gaur egun ezinezkoa da otsoaren

GARRAXI

TABERNA

GARRAXI JATETXE BEGETARIANO, BEGANOA

Eguneko menua 11 €
Eguneko platera 8,5 €

Aste buru eta gauetan karta, entsaladak, arrozak, pizzak, guakamole eta askoz gehiago..

Tejeria kalea 9, 20012 Donostia · Gipuzkoa
☎ 943 27 52 69

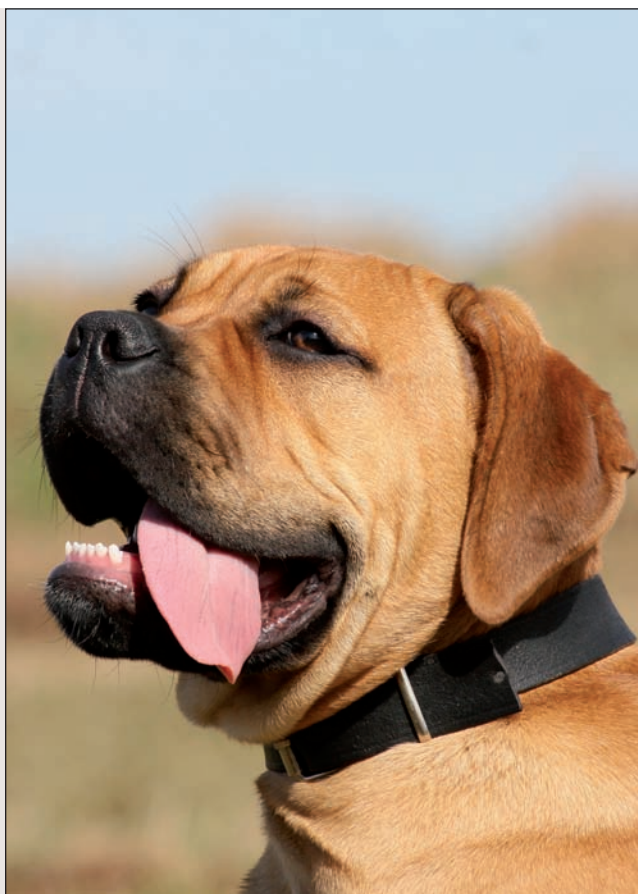

Otsoa da errudun bakarra?

EZIN DA SEGURUTZAT JO otsoei leporatzen zaizkien ganaduaren aurkako eraso guztiak otsoek egindakoak direnik, Jorge Echegarayren esanetan. Araban eta Burgosen egindako ikerlan batean, bera eta beraren lankideak konturatu ziren otsoarenak bailiran bildutako gorotzen erdia txakurrenak zirela izatez, eta txakurrek ere jaten zituztela ardiak, otsoek baino proportzio handiagoan gainera.

“Gure ikerketa metodoak ezin du argitu txakurrek eurek hil zituzten ardiok edo otsoek utzitako hondakinak jan besterik ez zuten egin, baina literatura zientifikoak erakusten du txakurrek errefusatu ohi dituztela otsoek utzitako haratustelak”, argitu du Echehagarayk.

Seguru egoteko, beste ikerlan bat egitea proposatu zioten administrazioari: hildako abereen zauriak miatu, erasotzaileen ADN arrastoak atzemateko. “2004an egin genuen proposamena, azterketa genetikoaren gastuak geure gain hartuta gainera, eta erantzunaren zain gaude oraindik”, dio Otso Taldeko kideak. Hala ere, era horretako esperimendu bat Katalunian egin dela adierazi digu. “Han konturatu ziren otsoei leporatutako kalteen %25 baino ez zirela otsoek eragindakoak”.

presentzia eta abeltzaintza estentsiboa bateratzea”, irakur daiteke sindikatuaren jarrera laburbiltzen duen dokumentu batean.

“Otsoa zabaltzen den heinean sektorearekin egin du”, dio Alberto Llonak, “batez ere ardiekin dabiltzaneren kasuan”. Artzaintza estentsiboa larreen aprobetxamenduan oinarritzen da; alde horretatik, garrantzia du erdu horretan gehien erabiltzen den ardi arraza latxa izatea, inguruaren ezaugarrietara primeran egokituta baitago. Eredu intentsibora jotzeak beste arraza batzuk erabiltzera behartzen du, latxa ez baita horretarako aproposa. Esan gabe doa estentsibotik intentsibora

aldatzeko presioa arrazoi askorengatik gertatzen dela, eta otsoa horietako bat besterik ez dela, Alberto Llonak aitortu duenez.

Otsoa babestea eskatzen dutenen argudio bat da erasoen ondorioz galtzen den ardi kopurua ez dela oso handia guztizkoarekiko. Jorge Echegarayren esanetan, 360.000 ardi-buru inguru daude EAEn –kilometro koadroko 49–, gehienak Gipuzkoan, otsorik gabeko lurralde bakarrean alegia. Otso Taldea estatistika ofizialetan oinarritzen da inpaktuaren txikia azpimarratzeko: Araban –Bizkaiko datuak lortzea askoz zailagoa da– 2000-2007 epealdian izandako erasoek ardi

Ekain berri

Euskal Kulturaren sustraiak

Sarreraren salmenta | Venta de entradas

ONLINE

www.ekainberri.com

943 86 88 11

Euskadiko Otso Taldearen arabera, azken urteetan ugalketa gaitasuna duten otso taldeen %75 desagertu dira Euskal Herritik (lautik hiru). Iturri beraren arabera, 1987-2005 epealdian gutxienez 63 otso izan ziren hilak EAEn, horien %40 legez kanpo, %50 administrazioak baimendutako ehizaldietan eta %8 inguru autoek harrapatuta.

kopuru osoaren %0,23ri eta ustiatuegien %2ri baino ez zioten eragin, hildako, zauritutako eta galdutako aleak kontuan hartuta.

Artzainenganako eragina, batez ere kualitatiboa

“Egia da oro har abeltzaintzarekiko inpaktua ez dela handia”, erantzun die Alberto Llonak datuoi, “baina mehatxu hori inguruan daukaten artzainen bizi kalitatea ez da onargarria, kalte ordainak jaso arren; ezin daiteke mendira egunero igo, ardiak hilda egongo diren ala ez jakin barik”. Zenbait lekutan erasoak oso maiz gertatzen direla dio Llonak, ez egunero baina bai astero.

Honenbestez, Araba eta Bizkaiko eskualde batzuetan artzain askok ez dituzte lehen bezain sarri eramaten ardiak mendira. “Horren ondorioak ikusteko daude, ikusiko dugu zelan aldatzen diren paisaia, biodibertsitatea eta abar. Abeltzaintzaren beraren ikuspuntutik ere kaltea dakar esplotazioa menditik herrira jaisteak: kostuak handitzen dira, ardi osasun egoera okertzen da...”.

Arabako Otsoaren Kudeaketa Planean irakur daitekeenez, otsoaren erasoetatik babestu beharrak eragin du artaldeek mendian ematen duten denbora, batez beste, %33 murriztu izana. Iturri beraren arabera, gauero ganadua

gorde beharrak larreen aprobetxamendua eskasagoa izatea eragiten du, eta artaldean zaintzari eskaintako denbora ia hiru bider handiagoa da otsoaren eraso arriskurik ez dagoenean baino. Baldintzak gogortzeak eragin du gazte gutxiago gerturatzea lanbidera.

Nola babesten da hobekien biodibertsitatea?

Bai lehen sektoreko sindikatuek bai administrazioek otsoari Euskal Herrira sartzea galaraztearen alde darabilten argudio bat da abeltzaintza estentsiboak biodibertsitateari mesede egiten diola. Izan ere, abereak larreetatik desagertzeak modu esanguratsuan eraldatuko luke habitat mota hori.

Jorge Echegarayren ustez oso makurra da biodibertsitatearen izenean otsoa Euskal Herritik kanpo mantendu nahi izatea. Lehenik eta behin, makurra delako otsoaren presentziak berez abeltzaintza desagertzea dakarrela esatea. Bigarrenik, ez delako bidezkoa

esatea Euskal Herrian ondo kontserbatu diren habitat ugari lehen sektorearen jardunari esker kontserbatu direla. Bestalde, kontuan hartu behar da biodibertsitatea babesteko helburua duen Natura 2000 sare europarraren barruan otsoa dagoela. “Haatik, esaten dute bertoko kontrol neurriek ez dutela eraginik espeziearen kontserbazioan”, kexu da Echegaray; “penintsulako beste toki batzuetan otsoa egoera onean dagoenez, ez du axola hemen zer egiten dugun”. ■

“Antza denez, penintsulako beste toki batzuetan otsoa egoera onean dagoenez ez du axola hemen zer egiten dugun”

Jorge Echegaray, Otso Taldea